

Column Rimmer Mulder

Symposium RAAD voor de WADDEN, 8 dec

U hebt net uitgebreid geluncht en omdat een aantal van u dat een natuurlijk vervolg wil geven met een aangenaam dutje, zal ik de kern van mijn betoogje meteen maar aan het begin met u delen.

Die kern is: Governance in plaats van government is een verslechtering voor het Waddenbeheer,

Het door iedereen gewenste integraal Waddenbeleid komt er niet

En met dat Regiecollege Waddengebied wordt het nooit wat.

Het spijt me voor de mensen die zo ijverig hebben vergaderd en gestudeerd en stukken hebben geproduceerd om zichzelf te overtuigen dat het best nog wel goed kan komen. Maar het is vergeefse moeite.

De fundamentele fout zit al helemaal aan het begin. Het kabinet wil een aantal taken in het Waddengebied decentraliseren omdat het, ik citeer, 'overheid en samenleving dichter bij elkaar wil brengen.' Dat heet een bestuursfilosofie, maar dat is een falsificatie.

Decentraliseren is bestuurlijk Haags voor: dit kunnen wij niet, hier hebben we geen geld voor of hier hebben we even niet zoveel zin in en daarom gooien we het maar over de schutting. U, aan de andere kant, moet zich er maar mee zien te redden.

In oud-testamentische begrippen zouden we kunnen zeggen dat het hele proces van government naar governance in zonde ontvangen en geboren is.

Dan het kindje zelf, governance. Het draagt de geur van vrijblijvendheid. Het is de sfeer van niet verplichtende convenanten, van niet afdwingbare regels, van theoretische uitgangspunten die in de praktijk niet houdbaar zijn. Voor de bewijsvoering van deze stelling verwijs ik graag naar de fraaie Code Tabaksblatt voor corporate governance en de wijze waarop het grote bedrijfsleven daar mee omspringt.

Mijn scepsis vindt nog meer steun in de naam van het orgaan dat een sleuterrol krijgt in de good governance: het Regiecollege Waddengebied. Regie is een van de meest misbruikte termen in het tegenwoordige bestuurlijke jargon. Het begrip komt, zoals wij allen weten, uit de cultuur. Bij films en toneelvoorstellingen is de regisseur de eindverantwoordelijke met bijna absolute macht. Regisseurs zijn in hun werk meestal helemaal niet aardig, eerder autoritair of zelfs meedogenloos.

In het bestuurlijk jargon betekent de regie voeren heel iets anders. Het staat voor proberen richting te geven aan een ingewikkeld proces, door co-ordineren, afstemmen, overleg

stimuleren, structureren, en faciliteren, hier wat duwen, daar wat trekken kortom door pappen en nathouden.

Ik las in het advies van de Raad dat het Regiecollege Waddengebied een sturingsfilosofie nodig heeft. Nee hoor, het heeft bevoegdheden nodig; macht om zaken door te zetten en de hindermacht, zo rijk voor handen in het Waddengebied, te breken. Die krijgt het niet en de samenstelling uit zoveel geledingen is bijna een garantie voor gebrek aan daadkracht; ik gun commissaris Jorritsma het allerbeste maar kan hem alleen maar veel sterkte wensen. Hij is straks regisseur op een filmset waar alle spelers met hun eigen teksten en zelf gekozen costuums komen opdraven. Hij had hier vandaag voor zijn college de beschikking over het Waddenfonds moeten opeisen. Dat was tenminste een begin geweest.

Het regiecollege moet, zo begrijp ik verder, in de eerste plaats een integrale visie voor het Waddengebied ontwikkelen. Als mensen roepen om visie word ik altijd wat wantrouwend. Op redactievergaderingen, en daar heb ik ruime ervaring mee, waren het vaak de minst creatieve, minst initiatiefrijke en gemakzuchtigste collega's die het hardst riepen dat er een visie moest komen, liefst een brede en integrale. Visie-ontwikkeling, een prachtig excuus om de echte werkzaamheden nog even uit te stellen.

In aansluiting op de zogenaamde bestuursfilosofie van dit kabinet zou het RCW moeten proberen de kloof tussen bestuur en burger te versmallen. Dat klinkt heel mooi en democratisch maar toch: kijk daar mee uit. In sommige gevallen is er wel eens een overheid nodig die gewoon doet wat ze nodig vindt. De Afsluitdijk, nog altijd het meest aansprekende waterbouwkundige meesterwerk in Nederland, was er nooit gekomen als er een referendum over was gehouden. Regering en parlement lieten hun eigen visie en inzicht zwaarder wegen dan het draagvlak in de samenleving en daar mogen we ze nog altijd dankbaar voor zijn. Je zou willen dat ze in Den Haag nu de renovatie van de Afsluitdijk met evenveel verbeeldingskracht bekeken.

Met dat integrale Waddenbeheer wordt het dus niets. Maar is dat wel zo erg als in allerlei stukken wordt voorgesteld?

Dat kan wel eens meevallen. Het Waddengebied is ontstaan zonder integrale visie. Het is het resultaat van ontelbaar vele acties en interacties, ingrepen van en in de natuur, menselijke en dierlijke activiteiten; het is één groot compromis, waarin onnoemlijk veel belangen zijn verenigd; die van eencellige organismen tot die van de homo economicus. Die laatste heeft altijd de neiging zijn eigen rol te overschatten. Op die manier is het toch maar mooi werelderfgoed geworden. Laat dat iedereen die begint aan de volgende ronde van het Waddenbeleid tot troost zijn.